

охарактеризовано моделі автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту; виділено та обґрунтовано напрями вдосконалення теоретико-методологічних основ бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту в умовах автоматизації.

Література

1. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / М.Т. Білуха. – К. : Вид-во "Либідь", 2000. – 692 с.
2. Бойко Н.В. Проблеми аудиту в Україні: автоматизація аудиторських перевірок / Н.В. Бойко, О.Г. Євтушенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ur-sal_2012_9_62.pdf. Дата звернення [25.05.15]. – Назва з екрана.
3. Бенько М.М. Можливості здійснення фінансового аудиту у середовищі інформаційних технологій / М.М. Бенько. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vzhdtu_econ_2013_2_3.pdf. Дата звернення [25.05.15]. – Назва з екрана.
4. Верига Ю.А. Звітність підприємств : навч. посібн. / Ю.А. Верига, З.М. Левченко, І.Д. Вауля. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2008. – 776 с.
5. Галіцин В.К. Моніторинг та аудит інформаційних технологій в системі управління організації / В.К. Галіцин, Р.Л. Ус. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Mi-se_2012_86_26.pdf. Дата звернення [25.05.15]. – Назва з екрана.
6. Дегтяренко А.В. Перешкоди на шляху розповсюдження комп'ютерного аудиту в Україні / А.В. Дегтяренко // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Сер.: Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 4 (52). – С. 20-25.
7. Івахненко С. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит : наук. журнал. – 2006. – № 4. – С. 52-58.
8. Іванюта П.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті : навч. посібн. / П.В. Іванюта. – К. : Вид-во "Центр навч. літ-ри", 2007. – 180 с.
9. Клир Дж. Системология. Автоматизация решения системных задач : пер. с англ. М.А. Зуева / Дж. Клир; под. ред. А.И. Горлина. – М. : Изд-во "Радио и связь", 1990. – 534 с.
10. Кривоконь О.С. Концептуальні основи автоматизації фінансового аналізу в умовах глобалізації / О.С. Кривоконь // Облік і фінанси АПК : Міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2009. – № 1. – С. 102-105.
11. Лазарева С.Ф. Методологічне і методичне забезпечення аудиту інформаційних технологій / С.Ф. Лазарева, Р.Л. Ус // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – 2012. – № 1(128). – С. 117-125.
12. Нападівська Л.В. Управлінський облік : підручник [для студ. ВНЗ] / Л.В. Нападівська. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2010. – 648 с.
13. Осмятченко В.О. Теоретичні основи автоматизованої системи бухгалтерського обліку / В.О. Осмятченко, В.С. Шевчук // Вісник Криворізького економічного ін-ту КНЕУ : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 2 (22). – С. 81-85.
14. Пантелєв В.П. Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація : монографія / В.П. Пантелєв. – К. : Вид-во ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2008. – 491 с.
15. Петренко С.М. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем : монографія / С.М. Петренко. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ, 2007. – 290 с.
16. Щерба С.П. Філософія / С.П. Щерба. – К. : Вид-во "Кондор", 2007. – 452 с.

Бондаренко О.В. Методологические особенности построения информационных систем учета, анализа и аудита

Исследована эволюция научных подходов к организации автоматизированной системы бухгалтерского учета, анализа, аудита; определены основные методические подходы к автоматизированной системе бухгалтерского учета, анализа, аудита; охарактеризованы модели автоматизированных информационных систем бухгалтерского учета, анализа, аудита; выделены и обоснованы направления совершенствования теоретико-методологических основ бухгалтерского учета, анализа, аудита в условиях автоматизации. Обоснована необходимость совершенствования теории и практики внедрения и использования компьютерных систем бухгалтерского учета, анализа и аудита. Проанализировано влияние информационных технологий на развитие теории, организации

и методологии бухгалтерского учета; места и роли информационных систем бухгалтерского учета, анализа, аудита; определен механизм адаптации бухгалтерских программ к нестабильности нормативного поля и методического обеспечения; проведено теоретическое обоснование методологии проектирования информационных систем бухгалтерского учета, способной обеспечить снижение сложности и длительности традиционного интеграционного процесса разработки систем благодаря предложениям относительно новых подходов и технологий на всем жизненном цикле – от замысла до реализации.

Ключевые слова: учет, анализ, аудит, компьютеризация, обработка данных, информационная система, методология.

Bondarenko O.V. The Methodological Aspects of the Development of Information Systems of Accounting, Analysis, and Audit

The evolution of scientific approaches to the organization of the automated system of accounting, analysis and audit are investigated. The main methodological approaches to the automated system of accounting, analysis and audit are identified. The model of automated information systems of accounting, analysis and audit was characterized. The areas of improvement of the theoretical and methodological foundations of accounting, analysis and audit in the conditions of automation are highlighted. The necessity of improving the theory and practice of the implementation and use of computer accounting systems, analysis and audit is justified. The impact of information technology on the development of the theory, organization and methodology of accounting is analysed. The place and role of information systems in accounting, analysis, and audit are defined. The mechanism of adaptation of accounting software to the instability of the regulatory framework and methodological support is determined. Theoretical substantiation of the methodology for designing information systems of accounting, that is able to reduce the complexity and length of a traditional interacting the process of developing systems through proposals for new approaches and technologies for the entire life cycle – from conception to implementation is completed.

Keywords: accounting, analysis, audit, computerization, data processing, information system, methodology.

УДК 631.151

Директор С.Б. Соловій, канд. екон. наук –

Департамент розвитку та технічних питань ТОВ ТВК "Львівехолод"

РОЗВИТОК АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА У РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Проаналізовано особливості аграрного виробництва в розвинених країнах світу та оцінено можливості використання позитивного зарубіжного досвіду у цій сфері в Україні. Визначено проблеми, пов'язані з особливістю впровадження такого досвіду в Україні в умовах системної економічної кризи та зовнішньої агресії. Встановлено необхідність державної підтримки сільським територіям, яку потрібно спрямовувати в конкретні проекти та програми з урахуванням особливостей сільських територій, що має надати поштовх до створення нових робочих місць і нових взаємовідносин на селі, збільшити інвестування в сільську інфраструктуру.

Ключові слова: аграрне виробництво, розвиток, зарубіжний досвід, сільські території, використання.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що в Україні сільські території мають надзвичайно потужний соціально-економічний потенціал, аграрне виробництво не досягло відповідного сучасним умовам і потребам рівня розвитку. Це зазначено в низці нормативно-правових документів і науково-дослідних робіт. Зокрема, у Стратегії розвитку України "Україна 2020: Стратегія національної модернізації", яка розроблена на виконання доручення Кабінету Міністрів

Україні Міністерством економіки України за участю центральних органів виконавчої влади, Державної установи "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України" із врахуванням пропозицій, отриманих експертів і громадських організацій, наголошено, що виробництво овочів, плодів, ягід і винограду, м'яса, молока не забезпечує навіть потреби внутрішнього ринку, якість продукції не завжди відповідає світовим стандартам, а урожайність сільськогосподарських культур і продуктивність тварин значно нижча, ніж у розвинених країнах світу. Окрім цього, відбувається подальше знелюднення сільської місцевості та зняття з обліку поселень, скорочується фондо- і технічна оснащеність, зменшуються активи, знижуються можливості відтворення аграрного виробництва, а отже, і зацікавленість сільськогосподарських виробників у його розширенні. Відбувається згорання виробництва та неефективне його ведення, знижується престижність праці в сільському господарстві, погіршується демографічна ситуація на селі, відбувається подальший міграційний вплив сільської молоді у міста і далеке зарубіжжя, знижується доступність сільського населення до послуг соціального спрямування і т. ін. [10].

Очевидно, що негативні тенденції розвитку аграрного виробництва поглибилися у зв'язку із зволіканням реформування аграрного сектору. Системна криза в економіці, зовнішня військова агресія з боку сусідньої держави, відсутність ефективної цілеспрямованої державної політики розвитку в галузі сільського господарства і виробництва сільськогосподарської продукції, недосконале законодавство, незадовільний стан інфраструктури сільських територій є головними чинниками, які негативно впливають на формування й використання виробничого та соціального потенціалу сільських територій у нашій країні.

Поліпшення ситуації, що склалася у сфері аграрного виробництва, потребує реалізації низки заходів, серед яких дуже важливим завданням є вивчення зарубіжного досвіду подолання таких негараздів і впровадження його в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з аграрним виробництвом дослідили такі відомі вітчизняні вчені: В. Геєць, В. Борщевський, В. Збарський, П. Саблук, О. Шпичак, Я. Шевчук та ін. Особливості розвитку аграрного виробництва в розвинених країнах висвітлено у роботах В. Берегового, С. Дем'яненка, С. Майстро, Л. Засекиної, І. Кобути, В. Назаренка, А. Папцова, Т. Приходька, К. Піплз, Н. Сеперовича та ін. У цих працях висвітлено як позитивний, так і негативний досвід розвитку аграрного виробництва у розвинених країнах світу. Але, особливості впровадження такого досвіду в сучасних умовах господарювання вимагає здійснення нових наукових пошуків.

Мета дослідження – узагальнення позитивного зарубіжного досвіду розвитку аграрного виробництва у розвинених країнах та окреслення особливостей його використання в Україні у сучасних соціально-економічних умовах та умовах зовнішньої військової агресії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Першим і найважливішим, на що необхідно звернути увагу – це те, що для виходу із кризових ситуацій розвинені країни світу (зокрема США, Канада, Ізраїль) концентрували свої зусилля на всебічному і повноцінному використанні соціально-економічного потенціалу сільських територій. Як наслідок, сьогодні в США сільське господар-

ство, завдяки сприятливому природному середовищу та ефективній господарській діяльності, є найефективнішою галуззю господарства. США забезпечують повністю власні потреби сільськогосподарською продукцією і є найбільшим у світі експортером [8].

США першими перейшли до агробізнесу. Продуктивність праці у сфері АПК зростає навіть швидше, ніж у промисловості. Так, підвищення врожайності у США дало 81 % приросту сільськогосподарських культур. Показником рівня інтенсифікації сільського господарства може бути вартість продукції, отриманої з 1 га (580 дол.). Один працівник, зайнятий у сільському господарстві, може прогодувати 80 осіб й обробити 50-60 га. Ефективність функціонування сільського господарства США базується, головним чином, на інтенсивних факторах (високопродуктивної техніки, кваліфікованих кадрах, використанні досягнень НТП, підтримки урядом). Основним підприємством сільського господарства США є капіталістична ферма. У США 2,1 млн ферм, на яких працює близько 3 млн осіб. Їх доповнюють майже два десятки мільйонів тих, хто обслуговує сільське господарство, переробляє і реалізує його продукцію. Природно-ресурсні передумови для розвитку сільського господарства у США сприятливі [8].

Другим важливим моментом є те, що розвинені країни світу прагнули диверсифікувати галузеву структуру аграрного виробництва. Так, сучасне сільське господарство США є багатогалузевим. Головні галузі – землеробство і тваринництво. Очевидно, що тільки багатогалузевість сільського господарства дає змогу забезпечити як внутрішні потреби країни, так і виробництво значної частини продукції для експорту.

Третій важливий момент – розміри аграрного виробництва. Завдяки тому, що за розмірами аграрного виробництва США набагато перевершують інші країни, ця країна здатна забезпечувати потреби власного населення в основних продуктах харчування та сировині і продукувати експортні обсяги. Окрім цього, у самому аграрному виробництві панують великі ферми, що дають основну масу товарної продукції і визначають положення на ринку: всього 1 % ферм дає майже 40 % товарної продукції.

Як вважають експерти, показовим є те, що для потреб сільського господарства тією чи іншою мірою використовують майже 80 % території 48 "суміжних штатів" США [8]. Наступний важливий момент – відношення до продажу землі. Для України, звичайно, це дискусійний момент. Адже США – країна іммігрантів, а тому землю в цій країні завжди можна було без особливих труднощів і за відносно низькою ціною придбати у держави.

Ще один момент – зв'язки всередині агробізнесу. Вони набагато складніші, ніж просте розділення функцій з виробництва, перероблення та реалізації сільськогосподарських продуктів. Фінансовий капітал є організатором сільськогосподарського виробництва, надаючи йому індустріальний характер, перетворюючи його по суті справи на своєрідний вид великого промислового виробництва. Капіталовкладення на одного зайнятого в сільському господарстві і вироблена ним продукція більші, ніж у більшості інших галузей. Великі високо механізовані пшеничні ферми давно вже називають "зерновими фабриками". Тепер таким же чином говорять і про бавовняні, тваринні, бройлерні "фабрики".

Усі зазначені моменти забезпечили підвищення продуктивності праці в аграрному господарстві, причому вона зростала помітно швидше, ніж у промисловості, що поставило на порядок денний підвищення вимог до освіти і професійної підготовки фермерів. Як наслідок, як зазначають експерти, одна людина, зайнята у аграрному виробництві США, забезпечує зараз необхідними продуктами харчування близько 50 осіб. По виходу продукції на одного зайнятого в сільському господарстві США помітно перевершують найбільш розвинені західноєвропейські країни, водночас поступаючись їм за врожайністю з 1 га, наоєм молока на одну корову й іншими показниками інтенсивності господарства [8].

Варто взяти до уваги й те, що дуже важливе місце в аграрному виробництві США займають різноманітні фрукти та овочі. Причому здебільшого їх виробництво не концентрується у приміських зонах великих міст, а зосереджено в тих районах, де природні умови для них найбільш сприятливі. Це насамперед Каліфорнія і Флорида, які разом дають 70 % збирання фруктів (за вартістю) і майже весь збір цитрусових (апельсинів і лимонів). Обидва цих штати разом з Приатлантичною низовиною виділяються і з вирощування ранніх і зимових овочів, а також квітів. Важливий район садів і виноградників утворився на південному узбережжі Великих озер, які пом'якшують клімат і зменшують небезпеку заморозків [8].

Досвід зарубіжних країн показує, що фінансове забезпечення аграрного виробництва значною мірою здійснюється за допомогою кредитної політики. Існують різні успішні приклади створення і функціонування широкої мережі кредитних послуг для сільськогосподарських виробників. Важливо проаналізувати особливості становлення сільськогосподарського кредитного ринку в різних країнах, визначивши, що із закордонного досвіду могло б бути використане в механізмах фінансово-кредитного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників у нашій країні [4, с. 6]. Сільське господарство в розвинених країнах користується кредитами, що надаються йому спеціалізованою системою аграрного кредиту. Історично сільським товаровиробникам цих країн доводилося вирішувати "класичну" фінансову проблему, яка існує практично в кожній країні, що переживає період становлення, росту, індустріалізації та урбанізації – доступ до джерел капіталу [7, с. 137].

У цьому аспекті корисний досвід США, де внаслідок вироблення і втілення в життя низки законів та урядових програм, ринок сільськогосподарських позик функціонує досить ефективно і кредитоспроможні сільськогосподарські товаровиробники мають реальну можливість отримати необхідні їм кошти від багатьох інститутів. До основної групи закладів, що формують систему сільськогосподарського кредиту, входять комерційні (індивідуальні та акціонерні) організації та державні агенції. На ринку кредитних ресурсів для фермерів переважають приватні структури (питома вага яких становить близько 95 %), до яких, зокрема, прийнято відносити: банки, страхові компанії, постачальників, фінансові компанії, асоціації тощо. Державні кредитні агенції (Агентство обслуговування ферм, товарно-кредитна корпорація) створені з метою стабілізації (покращення) фінансового стану сільськогосподарських виробників, які не можуть дозволити собі комерційні кредити, а також для підтримки доходів фермерів через механізм заставної ціни [1, с. 117].

Умови надання та види кредитів у приватному та державному секторах мають свої особливості, але порядок отримання позик схожий. Однак, якщо для представників першої групи фінансове забезпечення фермерів та фермерських кооперативів є видом бізнесу та джерелом отримання доходу, то державні інститути кредитування створені з метою підтримки лише фінансово слабких, але перспективних фермерів у рамках реалізації спеціально розроблених Департаментом сільського господарства США програм. Звідси, розмір плати за користування позикою в приватних організаціях в середньому становить 9-12 %, а в державних кредиторів – 5-7 % річних [9].

Американські експерти зазначають, що для аграрного сектору економіки характерні значні зміни в попиті сільськогосподарських товаровиробників на фінансові і кредитні послуги, що в подальшому вимагатиме змін форм сільськогосподарського кредиту. Ця обставина зумовлена об'єктивними законами інтеграції, що відображаються у змінах у сільськогосподарському виробництві і маркетингу і проходять у таких напрямках: диверсифікація від виробництва великих партій однотипних товарів до виробництва спеціалізованої продукції, призначеної для окремих специфічних кінцевих споживачів; спеціалізація і підвищення вартості супроводжуються зростанням взаємозалежності фермерів, переробних підприємств і торговельних фірм, пов'язаних між собою контрактними зобов'язаннями в одну виробничо-вартісну ланку. Ринкова узгодженість у фінансово-аграрно-промислових групах між переробними підприємствами, торгівлею, кредитними організаціями та іншими учасниками, забезпечує сувору точність поставок сільськогосподарської сировини та високу її якість [2].

У Канаді також добре розвинене сільське господарство, в якому зайнято 15 % економічно активного населення, що дає 9 % ВВП. Основною програмою розвитку сільських територій та головним інструментом усіх агенцій регіонального розвитку у Канаді є Програма майбутнього громад (Community Futures Program) [5]. Країна Ізраїль розташована на невеликій території зі скромними водними ресурсами, і незважаючи на це досягла великих успіхів у розвитку сільського господарства. Вважається, що один ізраїльський фермер годує 95 осіб. Окрім цього, Ізраїль ще й експортує свою продукцію за кордон.

В Ізраїлі розвинене сільське господарство, у структурі якого переважає стійлове тваринництво. Більша частина виробництва зосереджена в приватному секторі, тоді як частка кібуци поступово скорочується. Найбільш важливі галузі сільського господарства: виробництво цитрусових, овочів, бавовни, яловичини, м'яса птиці, молочне тваринництво.

Тепла зима тут дає змогу довше збирати врожай, а в інший час року клімат не є таким сприятливим для сільського господарства. Це пов'язано з невеликою кількістю води, але місцеві жителі навчилися економити, вони почали використовувати солону воду, створювати канали зрошення. Внаслідок Ізраїль отримав статус країни унікальних овочів і фруктів. Візьмемо, наприклад, круглі баклажани і банани з різнобарвною шкіркою. Їх отримано внаслідок експериментів ізраїльтян з метою створення нових сортів поліпшеної якості. І що важливо, місцеві жителі суворо стежать за вирощуванням і зберіганням овочів, тому за екологічну чистоту їх продукції можна не переживати, вона приносить тільки ко-

ристь для здоров'я людини. Окрім овочівництва, в Ізраїлі дуже розвинене квітникарство: квіти займають перше місце у сільськогосподарському експорті цієї країни. Тут постійно проводяться різні дослідження нових технологій і продуктів, що дозволило задіяти під сільське господарство 20 % всієї території Ізраїлю. Тутешні селяни із задоволенням діляться своїми знаннями та тонкощами цієї справи із зацікавленими туристами. Але їм не залишилося остеронь тут тваринництво, яке сьогодні перетворюється в екологічно чисте виробництво [6].

Наголосимо, що поділяємо точку зору тих вчених, які вважають, що потрібно адаптувати до умов України досвід розвинених країн світу в частині впровадження інновацій в аграрне виробництво та розвиток інформаційної бази, без якої неможлива реалізація цього завдання.

Висновки. Проаналізований вище досвід використання розвитку аграрного виробництва зарубіжних країн, таких як США, Канада, Ізраїль, підтверджує необхідність його використання в Україні для стимулювання розвитку сільських територій. Сільським територіям у нашій країні необхідна державна підтримка, яку потрібно спрямовувати в конкретні проекти та програми з урахуванням особливостей сільських територій, які дали б поштовх до створення нових робочих місць та нових взаємовідносин на селі. Насамперед потрібно кошти інвестувати в сільську інфраструктуру: дороги, мости, під'їзди з твердим покриттям до сільських населених пунктів, зв'язок, комунальне господарство, загальну і професійну освіту, охорону здоров'я та ін. Використання зарубіжного досвіду має бути селективним із врахуванням першочерговості реалізації заходів, спрямованих на подолання системної економічної кризи та зовнішньої агресії.

Література

1. Амбросов В.А. Формування кредитного ринку в системі агробізнесу США / В.А. Амбросов, В.М. Онегіна // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2001. – № 5. – С. 115-121.
2. Антонов А.В. Економічний розвиток сільських територій: міжнародний досвід кредитування. Електронне наукове фахове видання / А.В. Антонов // Державне управління: удосконалення та розвиток. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=532>.
3. Ізраїль. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.israelion.com/>.
4. Лехтман О.П. Позикові кошти у сільському господарстві США / О.П. Лехтман, Т.О. Осташко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://icr.org.ua/files/26_11_poz.doc.
5. Майборода Г.М. Досвід розвитку економічно проблемних територій у Канаді та США / Г.М. Майборода. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20-human-geography-ukraine-world/504-dosvid-rozvitku-ekonomichno-problemnikh-teritorij-u-kanadi-ta-ssha>.
6. Сельское хозяйство Израйля. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://jestour.ru/obzoryi/izrail/nemnogo-o-selskom-kozyajstve-izrailya.html>.
7. Сомик А.В. Особливості розвитку системи сільськогосподарського кредитування в зарубіжних країнах / А.В. Сомик // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2002. – № 8. – С. 136-140.
8. США. Страны и регионы мира. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.eco-socio.ru/usamenu/256-usasel.html>.
9. Юдин А. Государственное регулирование и кредитование сельского хозяйства в Великобритании и США / А. Юдин // Международный сельскохозяйственный журнал : сб. науч. тр. – 1992. – № 5. – С. 48-51.
10. Стратегія розвитку України "Україна 2020: Стратегія національної модернізації" / Міністерство економіки України.

Соловий С.Б. Развитие аграрного производства в развитых странах мира: уроки для Украины

Проанализированы особенности аграрного производства в развитых странах мира и осуществлена оценка возможностей использования положительного зарубежного опыта в этой сфере в Украине. Определены проблемы, связанные с особенностью внедрения такого опыта в Украине в условиях системного экономического кризиса и внешней агрессии. Установлена необходимость государственной поддержки сельским территориям, которая должна направляться в конкретные проекты и программы с учетом особенностей сельских территорий, что должно подтолкнуть к созданию новых рабочих мест и новых взаимоотношений на селе, увеличить инвестирование в сельскую инфраструктуру.

Ключевые слова: аграрное производство, развитие, развитые страны мира, зарубежный опыт, сельские территории, использование.

Soloviy S.B. The Development of Agricultural Production in Developed Countries: Lessons for Ukraine

Some peculiarities of agricultural production in the developed countries of the world are studied. The assessment of the positive possibilities of using foreign experience in this field in Ukraine is provided. The problems with the feature of the implementation of this experience in Ukraine in a systemic economic crisis and external aggression were identified. The necessity of state support for rural areas, which should be channelled into specific projects and programs taking into account the characteristics of rural areas, which should encourage the creation of new jobs and new relationships in rural areas, to increase investment in rural infrastructure were defined.

Keywords: agrarian production, development, foreign experience, rural territories, uses.

УДК 336

Проф. М.В. Рymar, д-р екон. наук; аспір. Н.В. Ликун –
НУ "Львівська політехніка"

НАФТОПЕРЕРОБНА ГАЛУЗЬ У СИСТЕМІ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Паливно-енергетичний комплекс є запорукою енергетичної безпеки держави. Зокрема, важливу роль у забезпеченні держави паливними ресурсами відіграють підприємства нафтопереробного комплексу. Розглянуто стан і перспективи розвитку нафтопереробної галузі України у системі паливно-енергетичного комплексу. Здійснено аналіз її сучасного стану та визначено перспективи розвитку, окреслено основні проблеми як у паливно-енергетичному комплексі України, так і в нафтопереробній галузі. Проаналізовано Енергетичну стратегію України на період до 2030 р. та виокремлено основні завдання до вирішення проблем нафтопереробної галузі.

Ключові слова: паливно-енергетичний комплекс, нафтопереробна галузь, газовидобувна галузь.

Постановка проблеми. Забезпечення потреб держави та функціонування у ній підприємств паливно-енергетичними ресурсами є пріоритетним завданням для країни, стратегічні плани якої націлені на сталий розвиток. Паливно-енергетичні ресурси є результатом роботи цілого комплексу, який включає паливні та електроенергетичні ресурси. Щоб потреби господарства країни у таких ресурсах забезпечувались у повному обсязі, необхідно контролювати внутрішнє видобування (виробництво) ресурсів і їх використання на паливно-енергетичному ринку.

Сьогодні паливно-енергетичний комплекс України є залежним від імпорту сировини, оскільки власне видобування (виробництво) не забезпечує всіх потреб держави. Зокрема залежною від імпорту є нафтопереробна промис-